

ÜNNEPI (?) KÖNYVEHETI DOHOGÁSOK

Hát újra itt volt a könyvek, pontosabban az élő magyar irodalom "nagy seregszemléje", a könyvhét. Ezúttal ugyan négy napra soványodott szegény, de azért a budapesti Vörösmarty téren változatlanul bombasztikus volt az irritálóan nagy pénzeket megmozgató — ide-oda vándoroltató —, mindazonáltal erőltetett és felfűjt, nehézkes külsőségektől terhelt show műsor. Volt itt minden, ami egy békebeli juniálistól elvárható (habár a sört és a virslit csak kissé odébb lehetett beszerezni); mindössze a könyvet vásárló emberben volt tetemes hiány. (De legyünk igazságosak és pontosak: mindez 1994. június 2-án, a könyvnapok megnyitóját követően két órával exponált helyzetkép, lehetséges, bár nem túl valószínű, hogy később változott a helyzet, illetőleg az összkép.) Míként a könyvheti gyorsmérlegek jelezték: nem változott. (Június 13-án, M. I.) Kényelmesen oda lehetett sétálni bármelyik (volt vagy ötven) könyvessátor pultjához; semmi lökdösődés, semmi tülekedés, semmi vadászszenvedély — s alig néhány bukszacssattogató és pénzt lobogtató, a vásárlói szándékot jelző, jól ismert gesztus. Bezzeg még akár tavaly is! (Ugyanazon a Vörösmarty téren, ugyanazon a nyitónapon, ugyanabban az órában.) Vagy itt van egy-egy megyeszékhelyi példa is: ismert közírónk hiába áll (ül), egy óra hosszat kihúzott töltőtollal, s várja a dedikálókat (akárcsak szegény József Attila annak idején), könyve nemigen kel — könyve nemigen kell. És másnap már nincs is könyvheti könyvadás: újra a színes-szagos könyvszerű micsodák ügynökei lepik el a főteret. Továbbá itt van jeles költők esete is ugyancsak a megyeszékhelyről. Kötetéből három példány fogyott el: mindháromat ő maga vásárolta meg.

A kínálat persze tengernyi —, a kereslet azonban igen szerény. Mit is gondoljon minderről hát a hivatásos propagátor: a könyvtáros?

Először — még jóval a könyvhét előtt — azon döbönt meg kissé, hogy a megye többi városában működő kollégái — megyszerte — nemigen kívánnak ünnepi könyvheti rendezvényt szervezni. S hiába érvelt azzal könyvtárosunk, hogy a Magyar Írószövetség 4-5 író-olvasó találkozó teljes költségét fedezi — ettől sem lett lelkesebb a hangulat. Ez mindenesetre érdekes. (Az igazsághoz tartozik az is, hogy már tavaly is megfigyelhető volt megyénkben a könyvtárak húzódozása a könyvheti rendezvényektől.) Aztán persze kiderült, hogy a tartózkodás fő oka nem anyagi természetű, sokkal inkább a szorongás (félelem?) szüleménye: félelem attól, hogy még a legparádésabbra felszított irodalmi estnek, író-olvasó találkozásnak sem lesz érdeklődő, a helyszínre el is jövő közönsége. És hát akkor, ugye ez „égés”; netán a fenntartó még azt hiheti, hogy a könyvtár a hibás, meg hát mit szól a — nyilván megsértődő, de legalábbis magát kellemetlenül érző — író; és így tovább.

Egyszóval: amit (persze) már régebb óta tudunk, de mostanra vált krónikussá: az olvasók nagy része tényleg elfordult az irodalomtól. Legfőképpen az élő magyar irodalomtól. Ezt ki kell mondanunk, be kell ismernünk. Nem mintha mi, könyvtárosok lennénk a bevállásra, vallomásra készített „bűnösök” avagy gyanúsítottak. A dolog ennél sokkal egyszerűbb, az ok prózaibb. A demokrácia eddigi néhány éve ugyanis megteremtette mindenféle politikai töltetű megnyilvánulás legális és autonóm artikulációs lehetőségeit, fórumait. Nincs szüksége tovább irodalmi köpenybe burkolóznia; irodalom és politika véglegesen külön vált.

Következésképpen a közvélemény szemében a mai magyar irodalom hirtelen „unalmassá”, *csak* irodalommal (tehát ténylegesen és főképpen csak esztétikai megközelítéssel értékelhető fogyasztási cikké) vált; kilúgozódott belőle a politikai „üzenet”, eltűnt az író és az olvasó titkos összekacsintásának a szükségessége és lehetősége. Ezek után már nem a költők és szépírók lesznek a politikai nagy titkok kimondói (sejtetői), sebeink flastromozói, vágyaink sugallói. Politikai értelemben biztosan nem. Az irodalom megmarad annak, amire valójában kitaláltatott: művészetnek. Az írók, költők pedig a nyelvvel művészien bánni tudó gondolkodóknak. Az olvasó pedig? Mi lesz az olvasóval és az olvasással?

Ne féltsük és ne bántsuk az olvasókat, s ne féltsük magunkat se. Az a tény, hogy a dolgok végre a helyükre tevődnek, inkább tisztázó erejű folyamat kell hogy legyen, semmint "népművelő" múltunk és mivoltunk romjain való kesergésünk örökös forrása. Valami — sejthetően — visszavonhatatlanul elmúlt (a nyugati polgári demokráciák soha nem is ismerték az „olvasó nép” szép, de naiv utópiáját, az irodalomban megfogalmazódó politikai igazságok iránti, a korábbi évtizedekben hipertrófikusan felduzzadt érdeklődést); s e tényen lehet szomorkodni, ám másfelől ugyanennek a helyzetnek — állampolgárként — még örülni is. (Annak persze már sokkal kevésbé, hogy nemcsak a fentiek miatt esett hatalmasat a szépirodalom iránti érdeklődés, hanem az életmódváltozás, a pénzek utáni hajsza, a videó- és tévé-szem-rágógumizás járványának válása és persze a magas könyvárak miatt is. Különösen fájó a 14 éven aluli korosztály olvasási kedvének drasztikus csökkenése.)

S mit tehet — mégiscsak — a könyvtáros? Úgy vélem: ugyanazt, amit eddig. Félretéve a miatti esetleges szégyenétől való félelmét, hogy — például — egy ünnepi könyvheti író-olvasó találkozóra csak nyolcan-tizen, jobb esetben tizenöt-húszan jönnek el. (A nagy létszámú közönség ma már rendkívül ritka.)

Tudniillik ebben a — várható — tényben (erről próbálom meggyőzni pálya- és sorstársaimat) a világon semmi szégyellnivaló nincs. Sem az olvasó, sem az író, de még a könyvtáros részéről sem. Másfelől: ha mi, könyvtárosok sem csináljuk, ha mi sem szervezkedünk, propagálunk (tapintatosan és szakmánk iránti méltósággal persze), akkor ugyan

kik, kicsodák fogják csinálni? A válasz, ugye, kézenfekvő. S ha mi magunk elsorvasztjuk, megszüntetjük az irodalom pirosbetűs és — főként — hétköznapi ünnepeit, nagy a veszélye annak, hogy a könyvtárak környékén állandósulni fog a magyar irodalom benuhátrálási állapota. En például egyáltalán nem tartom lebecsülő jelzőnek a legújabbkori író-olvasó találkozók „családias” minősítését. Sőt! Valahol itt, talán éppen ezekben a családias, keretekben fognak újjászerveződni a kapcsolatok a jó könyv, az értékes mű, az azt létrehozó író és az irodalmat mint műalkotást közelítő és értékelő olvasó ember között. A hangsúly — s ez elsősorban az íróembereknek szól — most az értékes, a fontos, netán a „nagy” művek jelenlétére, illetőleg valamikori megjelenésének várására tevődik át. A megmaradt művelt olvasói réteg alighanem egyre inkább csak a minőségi olvasnivalót fogja honorálni. (A középszerű és a gyenge könyvek máris eladhatatlanok — és nem elsősorban a bolti árak miatt) Remélhetőleg így lesz ez a jövőben is, és akkor a valódi értékek talán kivívhatják az önértékükből fakadó megbecsülést az alaposan megcsappant, ám értő olvasóközönségük körében.

S — szemben a Vörösmarty téri hókuszpókuszokkal — a könyvtár csendje és az ott zajló családias, ráérős beszélgetések (többször volt részem ebben is ezen a könyvhéten) irodalomról (és egyéb más „lom”-ról) kedvet csinálhatnak ismét a mostanra szinte már kihívásszerűen hangzó és ható író-olvasó találkozókhoz. Azok kedvéért (majdnem mindegy, hogy hányan vannak), akik továbbra is — vagy éppen életükben először — tényleg kíváncsiak az élő magyar irodalom színe-javára.

Tatabánya, 1994. június 8.

Monostori Imre

RÓLUNK ÍRTÁK

A nyugdíjasok több könyvet forgatnak Komárom-Esztergomban

A tizennégy éves korosztály kevesebbet olvas

Az emelkedő könyvárak egyre jobban terhelik az amúgy is lapos pénztárcákat. A Komárom-Esztergom Megyei Könyvtár igazgatóhelyettesét, Mlakár Erzsébetet kérdezte munkatársunk arról, vajon mennyire nőtt meg az igény szolgáltatásaikra.

1990-től figyelhető meg fokozatos növekedés látogatóink számában. Ez összefügg a könyvpiacra jelentkező nagymértékű áremelkedéssel. A legaktívabb könyvtárhasználó a 15-35 éves korosztály. Ez régen is így volt, és most séta változott. A tavalyi évet tekintve a nyugdíjasok körében is élénkebb az érdeklődés. Sajnos az általános iskolás kbrúakra nem mondható el ugyanez. A tizennégy éves korosztálynál csökken az olvasási kedv.

— *Nyilván fokozottabb igény mutatkozik a drágább kiadványok kölcsönzésére. Itt a szakkönyvekre, összefoglaló tanulmányokra gondolok. Mennyire tudják ezeket a kéréseket teljesíteni?*

— Annnyit el kell mondanom, hogy a '90-es összeghez képest az elmúlt évben majdnem a duplájáért vásároltunk. Ugyanakkor nemhogy kétszer annyi könyvet, folyóiratot rendeltünk, de az újságok egy részét le kellett mondanunk, és a három évvel ezelőtti töredékét — majdnem csak a felét — vásároltuk meg a kiadványoknak. Mindent Összevetve, ez komoly önkorlátozáshoz vezetett. El kellett azon gondolkodnunk, hogy vagy a választékot szűkítjük, vagy a darabszámot. Mivel megyei könyvtár vagyunk, az úgynevezett könyvtárközi kölcsönzést is el kell látnunk. A megyében szükség van egy intézményre, ahol azért meg lehet találni a drágább kiadványokat. Egy bizonyos szint után már nem tudtuk sem a példányszámot, sem a kínálatot szűkítem. Eljutottunk oda, hogy bizonyos könyvekből egy-két darabot vásárolunk. Ezért a könyvtárközi kéréseknek nem mindig tehetünk eleget. Emellett pedig az eddig kölcsönözhető kiadványokat, amelyek éppen magas árak miatt igen keresettek, olvasótermivé tettük. Ilyenkor persze jogosan reklamálnák látogatóink, hiszen a közgazdasági, adójogi, pénzügyi összefoglaló kötetek komolyabb tanulmányozást igényelnek, mint amit — a kényelmetlen fotelokkal és az esti, viszonylag korai zárással — mi biztosítani tudunk.

— *Az „átlagolvasónak”, aki kikapcsolódni, pihenni szeretne, mennyire tudják a kéréseit teljesíteni? Milyen könyvekre nőtt meg az igény, melyeket keresnek? Nem figyelhető-e meg egyfajta eltolódás a könnyebben olvasható irodalom irányába?*

— A mi tapasztalatunk azt mutatja, hogy évek óta magasabb az ismeretterjesztő irodalom iránti kereslet. És ez nem csak a felnőtt korosztályra igaz. A szépirodalomnál pedig húztunk egy határt. Megvásároljuk a bestsellereket, de az úgynevezett füzetes kiadványokat nem. Persze a sikerkönyveknél is érvényes a kis példányszám. Az igazság az, hogy úgy gondolom, nincs jogunk elbírálni olvasóink ízlését. Ezt keresik, és mivel szolgáltatóintézmény vagyunk, köteles segítségünk —ha korlátozottan is — ezt a fajta népszerű irodalmat is adni. Arról azonban nem mondtunk le, hogy az értékes szépirodalmat, verseskötetet meg kell vásárolnunk. Hiszen ha mi nem fordítunk rá szűkös költségvetésünkből, akkor hol találják meg olvasóink, ha nem itt? (*Magyar Hírlap*, 1994. május 5. 9.1.)

FADDON JÁRTUNK

1994. május 18-19-én, immár 13. alkalommal rendezték meg a gyermek- és ifjúsági írók szekszárdi tanácskozását, melyet a Magyar írószövetség Gyermek- és Ifjúsági Irodalmi Szakosztálya és a Tolna Megyei Könyvtár szervezett.

Ez alkalommal a kerekasztal-megbeszélés témája: „Ki mit tehet a gyermek- és ifjúsági irodalomért?”

A tanácskozás színhelyéül a szervezők a faddi Diabetes Center Panziót választották, amely festői környezetben helyezkedik el.

Alkalmunk nyílt találkozni Békés Józseffel, Vidor Miklóssal, Ordas Ivánnal, Megay Lászlóval, Szabó Évával, Tarbay Edével, Gyárfás Endrével, Lázár Ervinnel és még sok más, a magyar ifjúsági irodalmat képviselő személyiséggel.

Képviseltette magát a Művelődésügyi Minisztérium, Fehér György személyében, jelen volt Sziládi János, a Móra Könyvkiadó igazgatója és Alföldiné Tóth Emőke, a Mágus Kiadó képviselőjében.

A megbeszélésen többek között szó esett a gyerekek könyvhöz való viszonyáról, a silányul fordított külföldi ifjúsági könyvekről, a kiadók pénzügyi nehézségeiről és a magyar szerzők mai lehetetlen helyzetéről.

Lehrreichtné Dürgő Brigitta

ISKOLAI KÖNYVTARAINK TERÜLETI STATISZTIKAI ADATAI AZ 1991/92. TANÉVBEN /Az 1991. x. I-jei állapot/

Általános iskolák

Sorszám	Az iskolák				A könyvtár			A könyvtár állománya	Ebből könyv	Gyűjtés			V i s z o n y s z á m o k								
	neve	szám	tanulónak száma	tan. csoportok száma	csak iskolai	összevont	nincs			Könyvtári egység	Ebből könyv	Ft-ban	Olvadó tanulók száma	Kölcsonyolt kötetek száma	Előfordulás kötet/ tanu- 10:4	Olvadó arány % 14:4	Olvadási előfordulás 10:14	Olvadási érték 15:14	Diagnosztikai kvócia Ft 13:4	Diagnosztikai átlagár Ft/ 13:11	Könyvtár-százalé
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
	Városok:																				
	Dorog	4	4537	75	4	-	-	28245	24343	2243	879	170624	1028	9947	15,82	67	23,90	9,67	144,04	77,40	
	Esztergom	6	2476	111	6	-	-	55853	53223	1479	1384	354455	1750	12685	24,50	74	30,44	7,25	143,04	239,46	
	Kisbér	1	743	34	1	-	-	11085	11085	200	200	61507	314	4890	14,92	42	35,30	6,02	82,78	309,54	
	Komárom	5	1860	92	5	-	-	35379	29944	1029	564	226503	1413	10855	16,10	76	24,19	7,62	124,78	220,41	
	Nyergesújfalu	2	860	47	2	-	-	12816	11916	368	333	86788	447	9144	13,86	48	28,58	24,92	100,92	235,84	
	Oroszlány	4	2204	109	4	-	-	36336	36319	1449	1434	295482	1042	8255	16,49	47	34,86	7,92	134,05	203,74	
	Tata	5	2469	107	5	-	-	41590	36626	1707	4550	390906	2049	15277	14,83	82	17,99	7,17	158,33	229,00	
	Tatabánya	16	7042	336	16	-	-	80357	76335	3486	3436	349549	3440	37544	10,89	49	22,49	10,90	49,85	100,26	
	Összesen:	43	19464	947	43	-	-	301661	279761	11931	9790	1935484	11424	105534	14,60	60	24,50	9,24	104,00	162,20	
	Községek:																				
	Dorog község	14	1956	122	12	2	-	50740	46235	2434	1763	325636	1205	8747	23,64	61	38,37	7,26	166,48	152,59	
	Esztergom k.	8	4577	104	8	-	-	28807	26544	2133	2050	300934	666	2896	16,83	42	39,86	4,35	190,83	144,02	
	Kisbér k.	6	920	56	5	1	-	30536	29920	691	686	22257	633	14518	32,53	69	47,28	22,94	244,58	314,65	
	Komárom k.	8	2348	133	8	-	-	43704	35037	3556	1384	454081	1846	10685	14,92	79	18,98	5,79	193,39	127,69	
	Nyergesk.	3	712	49	3	-	-	11057	10376	1109	1071	138739	327	1747	14,57	46	31,73	5,34	194,76	128,40	
	Oroszlány k.	5	829	44	4	1	-	17009	16744	439	436	132464	447	1486	20,20	54	37,46	3,31	159,78	304,73	
	Tata k.	8	1309	68	4	4	-	70162	63575	1983	1742	545457	1045	10595	18,57	78	62,64	10,44	416,70	275,07	
	Tatabánya k.	8	1511	85	7	1	-	20974	20465	954	826	173358	701	5443	13,54	46	29,49	7,34	114,73	184,72	
	Községek ö.	60	11462	658	51	9	-	272989	248902	12999	9958	2192923	6840	55817	22,30	64	36,39	8,16	205,42	176,39	
	Városok és községek ö.	103	30323	1515	94	9	-	574650	528663	24930	19748	4228107	18261	161348	17,43	60	28,95	8,84	139,44	169,60	

ISKOLAI KÖNYVTÁRAINK TERÜLETI STATISZTIKAI ADATAI AZ 1992/93. TANÉVBEN /Az 1993. x. I-jei állapot/
Gimnáziumok és szakkezelőiskolák

Sorszám	Az iskolák				A könyvtár			Gyűjtés			V I S Z O N Y S Z Á M O K												
	neve	száma	tanulóiinak száma	tan. csop. száma	csak iskolai	összevont	nincs	A könyvtár állománya	Ebből könyv	Könyvtár egység	Ebből könyv	Ft-ban	Olvasó tanulók száma	Kölcsönzött kötetek száma	Ellátottság kötet/tanuló	Olvasó arány %	Olvasó ellátottság	Olvasó érdeklődés	Beszerzési kvóta	Beszerzési Ft	Beszerzési költség /Ft/	Ellátottság /Ft/	Ellátottság könyvtár-szoba
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1.	Árpád G. Tóalya	1	528	49	1			11478	11478	278	278	38 166	342	920	24,34	65	33,56	2,69	72,47	137,65			
2.	Bárdos L.G. Tóalya	1	505	16	1			7484	7436	928	483	266 538	324	2500	14,43	64	21,23	7,39	527,80	287,22			
3.	Dobó G. Esztergom	1	600	20	1			25603	22053	772	764	60 000	539	4850	56,76	90	40,94	8,07	100,00	77,72			
4.	Estváros G. Tata	1	906	28	1			21003	20985	2472	2464	657 441	474	4770	23,47	52	44,29	3,73	725,62	302,68			
5.	Jákai H.G. Komárom	1	468	17	1			12643	12643	429	429	34 806	225	812	27,04	48	56,49	3,64	34,37	269,81			
6.	Lengyel G. Oroslány	1	250	9	1			11651	9949	738	723	143 435	250	1166	39,80	100	39,80	4,66	572,54	193,95			
7.	Gimnázium Dorog	1	352	42	1			6750	6750	195	195	50 000	320	600	49,44	79	24,09	1,88	442,05	256,44			
8.	Ferences G. Esztergom	1	395	11	1			16433	15852	745	677	144 750	395	2500	40,43	100	40,43	6,33	282,91	450,00			
	Gimnáziumok összesen:	8	4004	132	8			113745	106856	5957	5440	1364907	2866	45458	26,69	72	37,28	5,29	340,14	228,62			
1.	Bányi D. Sek. Tóalya	1	468	18	1			10408	10408	245	245	58493	300	1287	22,24	64	34,69	4,19	124,99	238,35			
2.	Kossuth Kvk. Tatabánya	1	449	13	1			7098	7098	162	162	55 485	449	2430	16,94	100	16,94	5,80	132,42	342,80			
3.	Vas L. E. Sek. Tóalya	1	463	14	1			3578	3578	403	403	70 642	70	530	7,73	15	54,14	7,57	152,54	175,22			
4.	Pécs A. G. Sek. Tatabánya	1	583	26	1			17978	17662	808	659	172 944	287	842	30,30	49	64,54	2,93	296,69	244,07			
5.	Bonyán F. Sek. Esztergom	1	520	19	1			7700	7626	197	197	46 633	172	2456	14,67	33	44,34	14,28	89,68	236,72			
6.	Sz. István Esztergom	1	358	13	1			5352	5352	96	76	35 000	280	800	14,95	38	19,44	2,86	87,77	460,53			
7.	Sz. Erzsébet Esztergom	1	254	8	1			3069	2970	349	246	32 000	42	95	14,69	17	70,74	2,16	125,98	100,34			
8.	Hell F. Sek. Esztergom	1	447	16	1			10657	10657	75	75	32 809	265	792	23,84	59	40,22	2,99	73,40	437,45			
9.	Széchenyi Sek. Komárom	1	174	4	1			6904	6904	65	65	23 093	108	276	39,66	62	63,90	2,56	132,72	355,28			
10.	Jávorka Sek. Tata	1	334	10	1			20573	20573	444	444	96 996	334	1046	61,45	100	61,45	3,16	293,04	249,95			
11.	Iringy J. G. Sek. Nyergesújfalu	1	267	11	1			7954	7948	102	102	12 143	172	364	29,66	64	46,03	2,42	45,48	149,05			
12.	Berezovits J. Esztergom	1	254	10	1			2558	2549	54	54	25 362	170	220	40,16	68	14,99	1,19	101,04	469,67			
	Szakkezelő összesen:	12	4535	162	12			103826	103292	1947	2725	664597	2646	11438	22,78	58	39,48	4,26	145,89	224,50			

AZ ISKOLAI KÖNYVTÁRAK 1992/93. TANÉVI MUNKÁJÁRÓL

Az 1992/93. tanévi iskolai könyvtári munkáról 103 általános iskola, 8 gimnázium, 12 szakközépiskola és 10 szakmunkásképző közölt adatokat a Pedagógiai Intézet kérésére.

A statisztikai táblázatokhoz az alábbi kiegészítést adjuk közre:

Az általános iskolák könyvtárai

Az általános iskolák könyvtárainak működési körülményeiben sajnos nem történt lényeges javulás az elmúlt tanévhez képest, bár néhány iskolában csökkent a zsúfoltság a tanulólétszám csökkenése miatt. Ez a csökkenés megyei szinten meghaladja a tanévenkénti 1 000 főt.

Részben ez magyarázza, hogy az egy tanulóra jutó könyvek száma kicsit emelkedett: 16,30 kötetről 17,43 kötetre, az olvasói érdeklődés azonban tovább csökkent. Ez is mutatja a tanulók egyre fogyatkozó olvasási kedvét.

A beszerzésre fordított összeg csaknem másfél millió Ft-tal emelkedett, de ez csak néhány könyvtár eredménye volt, illetve az országos és helyi pályázatok által nyújtott egyszeri lehetőség.

Az iskolai könyvtárak állománya a 24930 könyvtári egység beszerzése ellenére is csökkent megyei szinten 1932 kötettel, mivel a szükséges és indokolt állománykivonás nagyobb arányú volt a tanév során sok iskolai könyvtárban.

Az oktatási törvény előírásai megszabják az iskolai könyvtári munka további feladatait, a létszám és a feladatok megosztása tekintetében is.

A megyében az alábbi a helyzet az iskolai könyvtárakban alkalmazott könyvtárosok száma és könyvtárosi szakképzettsége tekintetében:

A megye általános iskoláiban 12 főfoglalkozású, 13 félállású, 74 egyéb formában alkalmazott könyvtáros van, 4 iskolában pedig nincs könyvtáros. A könyvtárosi képzettség helyzete a következő:

Felsőfokú könyvtárosi képzettsége van 28 főnek, középfokú 15 főnek, nincs előírt szakképzettsége 56 főnek. (Ezek között sok az alapfokú tanfolyamot végzett könyvtáros, de ez nem számít szakképzettségnek.)

A tanulócsoporthoz tartozó iskolai könyvtáros beállítására az iskolák nagy többségében még nem történt meg különböző okok miatt.

Az általános iskolák könyvtárait az alábbi a helyzet a katalógusok megléte terén:

betű- és szakrendi katalógus van: 16 iskolai könyvtárban,

betűrendi: 34

szakrendi: 4

nincs semmilyen: 49

A tájékoztató munka egyik alapfeltétele a katalógusok megléte, erre azonban csak akkor van lehetőség, ha az iskolai könyvtáros rendelkezik az építéshez szükséges idővel.

A középiskolák könyvtárai

A megye középiskolaiban az iskolai könyvtárak működési körülményei 3 kivételtől eltekintve lényegesen jobbak, mint az általános iskolákban.

A középfokú oktatási intézményekben 11 főfoglalkozású, 5 félállású, 13 egyéb formában alkalmazott könyvtáros van, 3 iskolában nincs könyvtáros. A szakképzettségi helyzete:

Felsőfokú végzettséggel rendelkezik: 11 fő

Középfokú " " : 7 fő

Nincs szakképz. " " : 9 fő

A katalógusépítés helyzete:

betű- és szakrendi: 9 könyvtárban (ebből 3 számítógépes)

betűrendi: 5

szakrendi: 1

nincs semmilyen kat: 15 Örvendetes, hogy már

megjelent a számítógép 3 középiskola és három általános iskola könyvtárában, többnyire az IKIR" program használata.

A beszerzési összegek is lényegesen magasabbak a középiskolák többségében, de így sem biztosított az egyre növekvő igényeknek megfelelő beszerzés. Külön gondot okozott a struktúrát váltó iskolák (6 és 8 osztályos gimnáziumok) számára a tanításhoz szükséges irodalom beszerzése.

Összegezve: az 1992/93. tanév is súlyos gondok elé állította az iskolai könyvtárakat, az oktatási törvény szabályai azonban reményt ébresztettek, hogy a továbbiakban nagyobb figyelem fordul az iskolai könyvtárak és az iskolai könyvtárosok felé.

Tatabánya, 1994. június 2.

Halmi Erzsébet
a K-EMPI könyvtárosa

Sorszám	Az iskolák				A könyvtár				Könyvtári				Szakmunkásképző iskolák										
	név	száma	tanulók száma	tan. csop. száma	csbk	iskolai	összevont	nincs	A könyvtár állománya	ebből könyv	ebből könyvtári egység	ebből könyv	Fi-ban	Olvasó tanuló száma	Kölcshozó kötetek száma	Előítélt kötet / 1000 fő	Olvasó arány %	Olvasó ill. töltés	Olvasó érdeklődés	Olvasó ill. töltés	Doktr. ill. ill.	Doktr. ill. ill.	
1.	N. Cs. Szék.	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
2.	Salgótarján	4	4543	54	4			48002	49733	320	280	18400	708	40890	4449	46	25,05	23,86	67,10	334,25			
3.	Békés	4	528	41	1			646	645	22	22	6496	413	308	482	38	5,00	1,50	19,79	195,00			
4.	Ózdi	4	306	11	1			4844	4844	209	209	45000	486	960	536	64	8,21	5,46	49,02	74,77			
5.	Székesfehérvár	4	477	13	1			4469	4333	200	200	58918	472	463	908	36	25,40	21,69	449,45	184,89			
6.	Székesfehérvár	4	621	48	1			8585	8284	470	470	38673	244	3002	4314	38	34,36	42,46	61,68	227,99			
7.	Székesfehérvár	4	854	43	1			44893	44200	330	330	96778	630	672	4346	19	16,72	1,00	443,71	293,77			
8.	Székesfehérvár	4	606	48	1			4404	4204	189	189	20367	446	800	4420	18	62,40	6,90	3,64	120,54			
9.	Székesfehérvár	4	1545	60	1			4925	4990	399	399	47655	810	6100	4736	56	24,90	7,03	416,28	450,16			
10.	Székesfehérvár	4	1063	34	1			7307	7307	354	354	44748	556	2363	687	52	43,44	4,25	440,24	353,98			
Össz.		10	1321	28	10			19038	17422	2197	2410	645811	3664	3110	1049	50	24,15	8,65	81,50	258,05			

VÁLOGATÁS A MEGYEI ÉVFORDULÓNAPTÁRBÓL

- július 1. 85 éve halt meg BARNA (BRAUN) Jónás. Polgári iskolai tanító, pedagógiai író volt Tatán.
185 éve született VEREBÉLYI József.
Orvos, a nagyigmándi ásványvízről jelent meg könyve Komáromban.
- július 4. 95 éve halt meg LÁSZLÓ József.
Református lelkész, tanító volt Kocson.
- július 11. 100 éve született BORKA Géza.
Bencés gimnáziumi tanár, verseskötetei jelentek meg Komáromban.
- július 19. 140 éve született PERLAKY Dávid.
Evangélikus lelkész volt, Komáromban II. Józsefről jelent meg műve.
- augusztus 3. 90 éve született MAJOR Máté.
Építész, 1948-ban bányász-lakótelepet tervezett Tatabányán.
- augusztus 6. 75 éve halt meg BOGISICH Mihály.
Az egyházi zene reformálásán munkálkodó esztergomi kanonok volt.
- augusztus 8. 65 éve született DÉVÉNYI Iván.
Tanár, művészeti szakíró volt Esztergomban.
- augusztus 9. 175 éve halt meg NEDECZKY Sándor.
Kuruc diplomata volt, Esztergom és Komárom megye alispánja.
20 éve halt meg SZÉKELY Pál.
1922-24 között Tatabányán működő bányamérnök volt.
- augusztus 11. 90 éve halt meg CSÁSZKA (CSÁSZTKA) György. Kanonok, levéltáros volt Esztergomban.
- augusztus 12. 205 éve halt meg STANKOVÁTSI Leopold.
Bencés szerzetes, hitszónok, műveinek többsége Komáromban jelent meg.
- augusztus 13. 115 éve halt meg TUBA Károly, író, költő, újságíró volt Komáromban.
105 éve halt meg STUPICZKY Béla.
Esztergomban volt káplán, plébános Dorogon.
- augusztus 14. 230 éve született KOLLÁR István.
Királyi tanácsos, esztergomi kanonok.
- augusztus 15. 165 éve halt meg KRATOCHVTLA Mihály.
Esztergomi kanonok volt.
180 éve született LIPOVNICZKY István.
Esztergomban volt levéltáros, prímási könyvtáros.
125 éve született OKÁNYI Lajos
Esztergomi tanítóképző intézeti tanár, megírta iskolája történetét, szerkesztője volt az Esztergom c. lapnak.
- augusztus 19. 155 éve halt meg KISS Ádám Dadi
lelkész volt, gyászbeszédei jelentek meg Komáromban.
- augusztus 23. 25 éve halt meg MARKOVICH Pál. Tanár,
technikumi igazgató volt Tatabányán.
- augusztus 25. 140 éve született MERÉNYI Lajos.
Levéltárnok volt, művei az Esztergom és Vidéke c. lapban jelentek meg.
- augusztus 29. 225 éve halt meg KOLMÁR József.
Komáromban tevékenykedett lelkészként.
- augusztus 31. 125 éve született NÉDERMANN Ferenc.
Munkásmozgalmi mártír, tatabányai bányász volt

HÍREK A KÖNYVTÁROSTANÁROK EGYESÜLETÉNEK ÉLETÉBŐI

Nagy érdeklődésre számot tartó rendezvényre invitálta az iskolai könyvtárosokat április 20-án a Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Intézet. Minden könyvtáros fontos feladatának tekinti a könyvtárhasználati ismeretek elsajátíttatását, a könyvtár megszerettetését, a tájékozódás készségé fejlesztését

Homor Tivadar könyvtáros, tanár, a Győr-Sopron-Moson Megyei Pedagógiai Intézet szakértője beszélt a könyvtárosok szerepéről s a rendelkezésre álló segédesszközökről. Az előadás értékét növelte, hogy minden segédkönyvet bemutatott, így a kollégák belenézhettek a kiadványokba, s a nekik leginkább megfelelőt szerezhették be munkájuk könnyítésére.

Május 6-án tapasztalatcsere-látogatást szervezett a Pedagógiai Intézet iskolai könyvtári forrásközpontok tanulmányozására.

Az úticél Veszprém és Zirc volt. Veszprémben a Vetési Albert Gimnáziumba látogattunk. Az 1989-ben átadott épületben a könyvtár 192 négyzetméteren kapott helyet. A tágas, tantermekkel körülvelt könyvtár 700 tanulót és 66 pedagógust szolgál ki. Megtudtuk, hogy a rendhívül jó anyagi helyzetben lévő könyvtár évente 400-600 ezer forintot költ a különböző dokumentumok beszerzésére. Allománya mintegy 18.000 egység, s ebből 1500 audiovizuális ismerethordozó (diafilm, hanglemez, hangkazetta, videokazetta, számítógépes program stb....

A könyvtár számítógépen rögzítette, illetve folyamatosan dolgozza fel állományát, tehát cédulakatalógust nem épít

A tanulók kölcsönzését fizetben rögzítik. Természetesen az olvasók rendelkezésére állnak az AV eszközök is.

A szépen berendezett könyvtárban gyakran tartanak tanórákat is, amikor kézközeiben vannak a dokumentumok, és azok a tanulók is eljutnak ilyenkor ide, akik egyébként ritkán látogatják a könyvtárat

A finom ebéd elfogyasztása után a zirci kastélyban helyet kapott Mezőgazdasági Gépszerelő Szakközépiskola könyvtárába mentünk. A csodálatos épület, az ódon falak, az eredeti angol tapéta egészen más hangulatot varázsoltak elénk, mint az előbbi, új épület. Itt sajnos, zsúfoltságról, helyhiányról beszélt a könyvtáros kollégánő. Ennek ellenére egy jól felszerelt feldolgozott állományt láthattunk.

A könyveken kívül AV dokumentumokat képeket térképeket szemléltető eszközöket modelleket is állományba vesznek.

A könyvtáros munkáját nehezíti, hogy tanórákat is tartanak a könyvtárban.

A kastély épületének másik részében kapott helyet a Reguly Antal Múzeumi Könyvtár, ahol megcsodáltuk az ősnymotványokat a különböző könyvritkaságokat s természetesen a könyvtárterem berendezését is. Az OSZK felügyelete alá tartozó könyvtár — létszámgondjai ellenére — rendkívül sokat tesz a felbecsülhetetlen értékű könyvek állagának megővéésért

Mindnyájunknak nagy élményt jelentett ez a tapasztalatcsere, s bizonyára több ötletet fogunk hasznosítani későbbi munkánkban.

Tanczerné Jakus Emőke
listás könyvtári szakértő
Kőkúti Általános Iskola, Tata

KÖNYVTÁRAINK ÉLETÉBŐL

Komárom, Városi Könyvtár

A harmadik "Komáromi napok" rendezvénysorozathoz a Jókai Mór Városi Könyvtár több programmal kapcsolódott. 90 évvel ezelőtt halt meg Jókai Mór, és 40 éve vette fel a könyvtár Jókai nevét. E kettős évforduló alkalmából emlékkiállítás készítettünk a Jókai-gyűjtemény értékes példányaiból. A teljesség igénye nélkül bemutatásra kerültek a nagy író fényképei, rajzai, kézirata, műveinek első kiadásai. Néhány — a XIX. sz.-i Komáromot ábrázoló — metszet és litográfia is került a tárlókba.

A rendezvénysorozat hete alatt Jókai regényei alapján készült filmeket mutattunk be a hírlapolvasóban.

Árpilis 30-án, szintén a Jókai évfordulóhoz és a Komáromi napokhoz kapcsolódva, remek előadást hallgathattak az érdeklődők, melyet Vermes Gábor tartott Jókai és szülővárosa címmel.

A Komáromi napok ezévi témája volt a huszárok szerepe a szabadságharcban. Április 26-án a gyermekkönyvtárosok a huszárokról rendeztek vetélkedőt kis olvasóik számára. Ez alkalommal osztották ki a korábban kiírt pályázatokat (Gárdonyi Géza, Ugye, te is szereted az állatokat?, Játékos német feladatlap) díjait

Május 3-án dr. Ferenczy Miklós orvos-író, lelkész és Csokonai-kutató tartott előadást a könyvtárban „Csokonai és Lilla emlékek Komáromban” címmel. A doktor úr bemutatta kutatásainak újabb eredményeit és néhány tárgyi emléket a gyűjteményből.

A ZZ TOUR Komáromban! — Május 6-án Zemlényi Zoltán találkozott olvasóival a városi könyvtárban. A közvetlen légkörben lezajlott találkozón ZZ a „Törj át az üvegfalon!” című könyvét mutatta be, játékokba vonta be a közönséget s végül dedikálta könyveit

Május 16-án könyvpremier volt a városi könyvtár hírlapolvasójában. Tarics Péter, észak-komáromi újságíró mutatta be a "Magyarként a Felvidéken 1918-1993" címen megjelent legújabb riportkönyvét. A kötet 24 interjút közöl, ezenkívül olyan dokumentumokat és információkat melyek most kerültek először nyilvánosságra.

Végül örömmel tesszük közzé, hogy a komáromi városi könyvtár is rendelkezik számítógéppel! Ezt a gépet a majdani hálózat szervergépének szánjuk. Típusa: Z-Select 100. A konfiguráció 486DX2-es processzort, 8MB RAM-ot 16 bites ethernet hálózati vezérlőt 210MB winchestert (+510MB bővítés tervben), SVGA colorg monitort tartalmaz. A számítógéphez tartozik egy Bull mátrixnyomtató is. A számítógépen a szokásos alkalmazásokon kívül könyvtári programként a TEXTAR 6.0-ás verziója fut

Oroszlány, Városi Könyvtár

Az oroszlányi Művelődési Központ és Könyvtárban „Gyermekvilág” címmel hely- és önismereti táborot hirdettünk 8-12 éves lányok, fiúk — a gyermekkönyvtár rendszeres olvasói, használói — részére július 4-9-ig.

Év közben a könyvtár kötöttebb keretei között közös beszélgetéseken, helytörténeti könyvtári órákon ismerkedünk közvetlen és tágabb környezetünkkel.

Nyáron a táborban kötetlenebb, huzamosabb együttléttel a gyerekeket érdeklő, de a tanévben — idő hiányában — kissé háttérbe szorított foglalatosságokkal (városi helytörténeti séta, origami, modellezés, önismereti játékok, illusztrálás, múzeumlátogatás, könyvkötészet nyomda megtekintése) mélyíténénk el az év során tanultakat tapasztaltakat

A tábori műhelyekben zajló tevékenységekhez meghívott vendégeink: Vojczek Marianna pszichológus, Dargay Attila rajzfilmrendező és Pataki Zoltán tanár-modellező.

1994 őszétől a Művelődési Központ és Könyvtár Információs részlege új szolgáltatással bővül. Számítógépes modem segítségével csatlakozunk a budapesti központú Közösségi Adattár országos hálózatához. Ezáltal lehetőség nyílik országos és megyei adatok elérésére.

Reméljük, minél többen igénybe veszik ezt a lehetőséget, hiszen így mindenféle ellenszolgáltatás nélkül hasznos és közérdekű információhoz juthat a lakosság.

A megyei könyvtár rendezvényei 1994 első félévében -

Március 21-én a megye főhivatású könyvtárosainak tartottunk továbbképzést Vendégünk Csapó Edit és Tóvári Judit volt

Március 28-án délutánra aközségi és nagyközségi könyvtárosokat hívtuk meg, hogy tájékoztathassuk őket arról, milyen új lehetőségeink, eszközeink vannak, amelyekkel segíthetnénk a munkájukat

Május 2-án a Megyei Könyvtárban a városi könyvtárak vezetői vitatták meg az aktuális témákat Egyik eredménye — jegyzék a közművelődési könyvtárakba járó periodikákról — hamarosan olvasható lesz a Téka/Témában.

Május 16-án a helyismereti munkaközösség Dorogon, az Arany János Városi Könyvtárban tartotta az összejelvetelét Az elvégzendő teendők megbeszélése után megnézték a könyvtárban berendezendő Hopp Ferenc emlékszoba tárgyait és Pick József helytörténeti gyűjteményét.

Május 25. A feldolgozó könyvtárosok munkaközössége a komáromi Jókai Mór Városi Könyvtárban tartotta ez évi első összejelvetelét aminek témája az Új Könyvek változásával kapcsolatos problémák megbeszélése volt Emellett elköszöntek a nyugdíjba menő Ehrédi Ildikótól, és megnézték a komáromi járási könyvtárat

Június 6-án a X. Komárom-Esztergom Megyei Nemzetiségi Napok rendezvénysorozatához kapcsolódva a Kesztyöci Általános Iskola tanulói szlovák nyelvű, az Árpád Gimnázium és a Széchenyi Általános Iskola diákjai német nyelvű műsorukat mutatták be. Bevezetőt mondott Kárpáti Edit a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat nemzetiségi referense.

A rendezvénnyel egy időben kiállítás nyílt német és szlovák nyelvű könyveinkből.

Irodalmi Esték

Ápr. 11. Költészet Napja

Tóth László Hármaskönyv c. kötetének bemutatója

Máj. 30. Konferencia a mai magyar gyermekirodalomról

Jún. 2. Ünnepi Könyvhét

Az Új Forrás Ezüstkönyve és Kovács Lajos ifjúsági regénye — könyvbemutatók

Színnyei Kör

Jan. 31. A LIMES című Komárom-Esztergom megyei tudományos szemle estje.

Máj. 9. Luzsicza Lajos: Hétköznapiak (Képzőművészeti életünk sorsdöntő évei 1945-1960) c. könyvéről.

Máj. 11. A "Komárom-Esztergom megyei településtörténeti kalauz" bemutatója

Gyermekkönyvtár

1. Februárban farsangi foglalkozásokat tartottunk óvodás csoportok számára.

2. Áprilisban „Húsvéti készülődés” címmel egy manuális foglalkozást szerveztünk, amelyen a tojásfestés és a batikolás titkaival ismerkedhettek meg a gyerekek.

Meghívott vendég: Míglinci Éva.

3. Májusban megszerveztük és lebonyolítottuk a Versegly Ferenc nyelvvelő verseny megyei döntőjét

4. Júniusban megszerveztük a 8. osztályos tanulók átiratkozását a felnőtt könyvtárba.

5. Az iskolák és az óvodák számára igény szerint könyvtárbemutatókat és foglalkozásokat tartottunk.

Zenei Klub

Ápr. 18. Csajkovszkij: B-moll zongoraverseny

(H. Dezső Marianna)

Máj. 16. Május-köszöntő

Szerkesztette és vezette: Saltzer Géza

Tudósítóink:

Cseródi Attiláné — Arany János Városi Könyvtár, Dorog

György Károlyné — Jókai Mór Városi Könyvtár, Komárom

Kovácsné Várady Eszter — Babits Mihály Városi Könyvtár, Esztergom

Schenk Lászlóné — Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata

Sütőné Lohner Kornélia — Városi Könyvtár, Nyergesújfalu

Szabolcsné Mészáros Éva — Városi Könyvtár, Oroszlány

Takács Anna — Városi Könyvtár, Tatabánya

Tanczerné Jakus Emőke — Kókúti Általános Iskola, Tata (iskolai könyvtárak)

A kéziratokat, híreket, eseményeket minden páros hónap 1. napjáig kérjük és várjuk!

Köszönettel:

a szerk.

Kiadja: a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya. V., Fő tér 2. sz.

Felelős kiadó: dr. Monostori Imre igazgató. Tb.MK.S-41/94.

Felelős szerkesztő: Schmidt József